

ОЦІНКА ЕКОНОМІЧНОЇ ЕФЕКТИВНОСТІ ВУГЛЕДОБУВНИХ ПІДПРИЄМСТВ У СУЧАСНИХ УМОВАХ

Сергій Саллі

кандидат технічних наук
доцент кафедри підземної розробки родовищ
Національний гірничий університет, Україна
ad000957@yandex.ua

Олександр Мамайкін

кандидат технічних наук
доцент кафедри підземної розробки родовищ
Національний гірничий університет, Україна
mamaykin@yahoo.com

Віктор Почепов

кандидат технічних наук
доцент кафедри підземної розробки родовищ
Національний гірничий університет, Україна
vnpochepov@i.ua

В умовах якісно нової ситуації розвитку паливно-енергетичного комплексу України і втрати шахтного фонду велими актуальними лишаються дослідження теоретичних і методичних підходів до управління внутрішніми економічними резервами вугледобувних підприємств. Збалансування потужності збиткових вугледобувних підприємств, переведення їх до беззбиткового режиму роботи повинно бути розглянуто з позиції підвищення життєвого рівня населення, яке

проживає у проблемних, з точки зору робочих місць та екології, регіонах Донбасу.

Насамперед збиткові вугільні шахти України сьогодні потребують підвищеної уваги в контексті свого стратегічного значення для забезпечення енергетичної безпеки країни. Для підвищення однозначності віднесення конкретної шахти до певної групи необхідні додаткові кількісні методи аналізу саме економічних внутрішніх резервів, оскільки багаторічне покриття державою витрат від перевищення собівартості над ціною звело процеси пошуку резервів нанівець.

Вуглепромисловий регіон представляється у вигляді пунктів – джерел сировинних продуктів – діючі шахти, пункти диверсифікованого виробництва, а також пункти – споживачі відповідної продукції. На підставі результатів розроблених математичних моделей сформульовано загальну схему економічного механізму функціонування підприємства вугільної галузі, однією з складових якого є підсистема управління резервами. Тобто, з метою зниження ступеню збитковості державних вугільних шахт та адресної бюджетної підтримки їх потужності запропонована система моделей визначення економічних внутрішніх резервів з урахуванням можливостей диверсифікації виробництва.

Щодо інвестиційної складової використання економічних резервів то прийнятним аналітичним методом вирішення задач є оптимізаційне динамічне програмування з обмеженнями за типом лінійних моделей. Остання особливість цікава в плані подальшої оптимізації ресурсного забезпечення збиткових шахт.

Таким чином, стосовно до будь-якої задачі цього класу, що має на меті зниження ступеня збитковості шахт, повинна виконуватися умова, що сумарний дохід підприємства це пропорційний обсяг у наявних ресурсах.

Дуже важливим аспектом проблеми є диверсифікація виробництва. Більш як 100-річний термін підземного видобування вугілля у Донбасі наклав дуже негативний відбиток на екологічну ситуацію у басейні. На території Донбасу налічується більше 1,5 тисяч териконів, в кожному з яких в середньому 1144 м³ породи. Можливості диверсифікації дуже перспективні з точки зору корисності для довкілля та для створення нових робочих місць, де буде продовжуватися закриття неперспективних шахт.

Також виконано аналіз зміни рівня збитковості підприємств на умовах додаткового фінансування процесів диверсифікації виробництва за рахунок переробки териконів, використання теплової енергії шахтної води та метану. Розрахунки підтвердили, що якщо сьогодні збитки на рівні вартісного параметра EVA в регіоні складають понад 180 млн грн, то вже за умови розвитку диверсифікованих виробництв (особливо переробки териконів) з фінансуванням на рівні 50 млн грн негативні значення EVA при роботі збиткових шахт знизяться до рівня – 36 млн грн.

Таким чином, на базі проведених наукових досліджень вирішено актуальну наукову задачу, що полягає в узагальненні і розвитку науково-методичних основ, розробці інструментарію і практичних рекомендацій щодо удосконалення системи управління внутрішніми економічними резервами вугледобувних та диверсифікованих підприємств. Вирішення цих задач має суттєве значення для ефективного управління підприємствами, практики підвищення ефективності використання економічних ресурсів вугільних шахт.